

Na temelju članka 54. Statuta Sveučilišta u Zagrebu i članka 9. Statuta Akademije likovnih umjetnosti Akademijsko vijeće na svojoj 19. sjednici održanoj dana 07. srpnja 2023. donosi

PLAN RODNE RAVNOPRAVNOSTI

Pravni okvir

Ravnopravnost spolova temeljna je ustavna vrednota (čl. 3.). Čl. 14. Ustava Republike Hrvatske (NN 56/1990., 135/1997., 08/1998., 113/2000., 124/2000., 28/2001., 41/2001., 55/2001., 76/2010., 85/2010., 05/2014.) jamči svakome u Republici Hrvatskoj „prava i slobode, neovisno o njegovoj rasi, boji kože, spolu, jeziku, vjeri, političkom ili drugom uvjerenju, nacionalnom ili socijalnom podrijetlu, imovini, rođenju, naobrazbi, društvenom položaju ili drugim osobinama.“ U hrvatskom pravnom okviru, osim na ustavnoj razini, diskriminacija na temelju spola zabranjena je Zakonom o suzbijanju diskriminacije (NN 85/2008., 112/2012.) i Zakonom o ravnopravnosti spolova (NN 82/08, 69/17). Nadalje, čl. 7. st. 4. i st. 5., čl. 26. st. 1., čl. 91. i čl. 134. Zakona o radu (NN 93/2014., 127/2017., 98/2019.), čl. 77. st. 2. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (NN 123/2003., 198/2003., 105/2004., 174/2004., 2/2007., 46/2007., 45/2009., 63/2011., 94/2013., 139/2013., 101/2014., 60/2015., 131/2017., 96/2018.), čl. 5. Kolektivnog ugovora za znanost i visoko obrazovanje (NN 9/2019., 122/2019., 52/2020.) te opći akti Sveučilišta u Zagrebu (čl. 5. i 12. Etičkog kodeksa) također jamče ravnopravnost spolova. Pravna osnova za donošenje Politike rodne ravnopravnosti, za razdoblje od 2023. do 2028. godine, sadržana je u odredbama Zakona o ravnopravnosti spolova (NN 82/2008., 69/2017.), kojim su utvrđene opće osnove za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova kao temeljne vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske.

Na razini Europske unije, rodna ravnopravnost i jednakost između žena i muškaraca temeljne su vrijednosti zajamčene na razini primarnog prava: osnivačkim ugovorima, a posebno Ugovorom o funkcioniranju Europske unije, Ugovorom o Europskoj uniji, Poveljom temeljnih prava Europske unije, općim pravnim načelima te praksom Suda EU-a, a na razini sekundarnog prava brojnim direktivama u području jednakosti između žena i muškaraca od kojih su najvažnije: Direktiva 2006/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća Europske unije o provedbi načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada (preinaka) koja objedinjuje nekoliko direktiva o jednakim mogućnostima između žena i muškaraca pojednostavljivanjem, modernizacijom i poboljšanjem zakonodavstva Europske unije u području jednakog postupanja prema ženama i muškarcima u pitanjima zapošljavanja i rada, kao i Direktiva 2019/1158 Europskog parlamenta i Vijeća o ravnoteži između poslovnog i privatnog života roditelja i pružatelja skrbi.

Osim toga, Europska komisija usvojila je u ožujku 2020. godine strategiju „Unija ravnopravnosti: Strategija za rodnu ravnopravnost 2020.–2025.“ U skladu s navedenom Strategijom, u svrhu jačanja rodne ravnopravnosti, svi programi financirani iz programa

Obzor Europa, temeljnog programa Europske unije za istraživanje i inovacije 2021.-2027., moraju imati usvojen Plan rodne ravnopravnosti.

Uvod

Visokoškolske institucije imaju posebnu ulogu u promicanju ravnopravnosti spolova. Aktivnosti koje se odnose na rodne politike u okviru sveobuhvatnog programa ravnopravnosti spolova uključuju osvještavanje rodne ravnopravnosti, te rješavanje bilo kakvih rodni neravnopravnosti među studentima i osobljem u pogledu upisa, zapošljavanja, rada ili studiranja. Ovaj je plan plod uvjerenja u važnost prepoznavanja rodni politika za razvoj društva na nacionalnoj, regionalnoj i međunarodnoj razini. Uspjeh politike ravnopravnosti spolova odgovornost je svih osoba Akademije likovnih umjetnosti (ALU). To uključuje nastavni kadar, upravu i ostalo osoblje koje rade u različitim organizacijskim jedinicama ALU.

Visokoškolske ustanove odgovorne su također za osiguravanje da sadržaji i metode poučavanja doprinose svijesti o rodnoj ravnopravnosti. ALU mora osigurati studenticama i studentima jednak pristup znanju i vještinama koje se prenose na studijima. Dionici u sustavu visokog obrazovanja moraju osigurati jednaku participaciju svih studenata, što će ostvariti viziju ALU kao mjesta na kojem je zadovoljena ravnopravnost spolova. Ovaj plan rodne ravnopravnosti pruža načela i prakse koje će unaprijediti kreativne mogućnosti svih studenata bez obzira na njihov spol. Obrazovni sustav ima odgovornost osigurati kvalitetno i pravedno obrazovanje koje odgovara potrebama svih spolova. Plan rodne ravnopravnosti razvijen je kako bi se osiguralo da studenti nisu diskriminirani na temelju svog spola. Ravnopravnost i jednakost spolova jedan je od temeljnih ciljeva ALU. Smatramo osobito važnim osigurati dignitet i prava kako muškaraca tako i žena na visokoškolskoj ustanovi.

Osnovne definicije – rod i rodna ravnopravnost

Termin 'rod' se u ovom planu odnosi na ponašanja i stavove koji su kulturno prihvaćeni kao odgovarajući načini bivanja ženom (ženstvenost) i načini bivanja muškarcem (muževnost). Spol osobe je biološki određen, dok su načini bivanja muškarca ili žene naučeni, oni su društvena konstrukcija - stvoreni, ojačani, podržavani i rekonstruirani tijekom vremena društvenim i kulturnim praksama. 'Ravnopravnost' označava prakse utemeljene na nepristranosti. Rodna ravnopravnost, pak, utemeljuje se u praksama u kojima oblici bivanja muškarcem ili ženom nisu čimbenici koji imaju utjecaja na evaluaciju osobe, njenog kreativnog potencijala, vještina i sposobnosti u svim oblicima odnosa.

Razlozi za uvođenje Plana rodne ravnopravnosti na Akademiji likovnih umjetnosti

Jednakost između muškaraca i žena integralni je dio ljudskih prava i temeljni kriterij za demokraciju. Jednakost je nužna osnova za miran, prosperitetan i održiv svijet. ALU kao visokoobrazovna institucija ima ključnu ulogu u doprinosu socijalno pravednom društvu. To se može postići osiguravanjem jednakog i pravednog pristupa sudjelovanju u obrazovanju profesorima, članovima osoblja, upravi i studentima. Da bi svi građani imali jednaku priliku sudjelovati u razvoju zemlje postignuća i životni izbori muškaraca i žena ne smiju biti ograničeni spolom. Razumijevanje rodne ravnopravnosti u obrazovanju omogućava studentima i nastavnicima prepoznavanje i ispravljanje ograničenja i nejednakosti koje mogu proizaći iz nerazumijevanja konstrukcije roda. Politika rodne ravnopravnosti na ALU ima za cilj razvijati svakog pojedinca do punog potencijala. Ovaj dokument je rezultat namjere ALU

da uspostavi okruženje koje je osjetljivo na rodnu ravnopravnost i definira viziju sveučilišta o razvoju žena u okviru širih političkih obveza i smjernica. Hrvatsko društvo baštini raznovrsne oblike rodne neravnopravnosti koje su posebno vidljive u oblicima rodno potaknutog nasilja koje se, unatoč načelnom prihvaćanju deklaracija o ravnopravnosti, ne adresiraju u dovoljnoj mjeri. U pozadini takvih oblika nasilja nije tek individualna odgovornost, već i društveno prihvaćeni narativi o „prirodnim“ oblicima bivanja muškarcem ili ženom. Visokoškolske institucije, a posebno sveučilišta i njihove sastavnice imaju odgovornost djelovati upravo na takve narative. Uspostavljanje politike rodne ravnopravnosti na pojedinoj sastavnici put je prema takvoj promjeni. Mjere za rješavanje rodne nejednakosti ne mogu se provesti u vakuumu i potrebna je suradnja svih dionika u institucijama visokog obrazovanja. Razne vrste rodno uvjetovanog nasilja, koje može ometati učinkovito sudjelovanje u učenju i radu trebaju biti identificirane i ispravljene.

Mjere politike rodne ravnopravnosti

ALU podupire ravnopravnost spolova i posvećuje se osiguravanju da svi članovi zajednice imaju jednake mogućnosti i pristup resursima bez obzira na spol, rodni identitet, seksualnu orijentaciju, bračni status, etničku pripadnost, vjersku pripadnost, dobi, invaliditet ili bilo koju drugu različitost.

Svi zaposlenici i studenti ALU imaju pravo na radno i obrazovno okruženje koje je slobodno od diskriminacije, uključujući seksualno uznemiravanje, uznemiravanje zbog spola, diskriminaciju na temelju spola ili roda i ostale oblike nejednakog postupanja.

ALU podupire ravnopravnost spolova kroz sljedeće mjere:

1. Redovito praćenje podataka o ravnopravnosti spolova kako bi se osiguralo da svi članovi zajednice imaju jednake mogućnosti i pristup resursima.
2. Pružanje podrške programima i inicijativama koje potiču ravnopravnost spolova.
3. Edukacija zaposlenika i studenata o ravnopravnosti spolova i važnosti poštivanja različitosti.
4. Definiranje postupaka koji sprječavaju diskriminaciju i uznemiravanje zbog spola ili roda.
5. Osiguranje da se sve pritužbe za diskriminaciju, uznemiravanje ili nejednak tretman rješavaju na pravičan i učinkovit način.

Mjere povezane s područjima djelatnosti ALU:

1. INSTITUCIONALAN POTPORA PROVEDBI RODNE RAVNOPRAVNOSTI

- Osiguranja potrebnih resursa za provođenje postavljenih ciljeva i aktivnosti
- Godišnja analiza stanja – distribucija žena i muškaraca zaposlenih na ALU
- Ispunjavanje važećih zakonskih propisa

2. INSTITUCIONALNO UPRAVLJANJE

- Ravnomjerno članstvo žena i muškaraca u upravljačkim, nastavnim i znanstvenim tijelima

- Ravnoteža žena i muškaraca na rukovodećim radnim mjestima

3. STUDIRANJE

- Integriranje rodne perspektive u nastavne sadržaje i kurikulum
- Osiguravanje neovisnosti o rodnoj pripadnosti u svim oblicima evaluacije studenata i nastavnika

4. LJUDSKI POTENCIJALI

- uključivanje jednakih mogućnosti u sva područja rada ALU
- promicanje kulture rodne ravnopravnosti među zaposlenicima ALU
- educiranje zaposlenika na temu rodne ravnopravnosti
- jamčenje jednakih mogućnosti u pristupu, osposobljavanju i razvoju profesionalne karijere
- razvijanje svijesti o ujednačavanju rodne zastupljenosti na radnim mjestima/položajima za koje se obavlja zapošljavanje
- uvažavanje rodne raznolikosti prilikom imenovanja članica/članova stručnih i natječajnih povjerenstava
- jednakost plaća utvrđenih zakonom – plaća ne ovisi o spolu

Trenutno stanje:

ZAPOSLENICI	M	Ž	%
NASTAVNICI			
stručne suradnice	2	1	33.33
više stručne suradnice	2	0	0.00
umjetničke suradnice	1	3	75.00
više umjetničke suradnice	1	0	0.00
predavačice	1	0	0.00
više predavačice	0	1	100.00
asistentice	5	2	28.57
docentice	12	8	40.00
izvanredne profesorice	5	7	58.33
redovite profesorice	15	8	34.78
redovite profesorice u trajnom zvanju	9	3	25.00
SVEUKUPNO	53	33	38.37
UPRAVLJAČKE POZICIJE			
predstojnice katedri	3	3	50.00
pročelnice odsjeka	3	3	50.00
dekanice i prodekanice	4	1	20.00

